

Natuurtoets

N307 Passage Dronten

projectnr. 265270
revisie 00
28 mei 2014

auteur(s)
ir. M. Korthorst

Opdrachtgever
Provincie Flevoland

datum vrijgave

28 mei 2014

beschrijving revisie 00

concept

goedkeuring

Ing. H.J. Riphagen

vrijgave

drs. T. Artz

Projectgroep bestaande uit:

ir. Martijn Korthorst

Tekstbijdragen:

ing. Erik Riphagen

ir. Martijn Korthorst

Fotografie:

ir. Martijn Korthorst

Vormgeving:

-

Datum van uitgave:

28 mei 2014

Contactadres:

Monitorweg 29

1322 BK ALMERE

Postbus 10044

1301 AA ALMERE

Copyright © 2014

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doel	3
1.3	Leeswijzer	3
2	Wettelijk kader natuurbescherming	5
2.1	Algemeen.....	5
2.2	Flora- en faunawet.....	5
2.3	Ecologische hoofdstructuur.....	5
2.4	Natura 2000	5
3	Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen	6
3.1	Gebiedsbeschrijving	6
3.2	Projectvoornemen	7
4	Methodiek	8
4.1	Algemeen.....	8
4.2	Bureauonderzoek.....	8
4.3	Terreinbezoek	8
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	9
5	Resultaten gebiedsonderzoek.....	10
5.1	Gebiedsbeschrijving	10
5.2	Beschermde soorten	10
5.2.1	<i>Bureauonderzoek.....</i>	<i>10</i>
5.2.2	<i>Terreinbezoek .....</i>	<i>11</i>
5.3	Beschermde gebieden.....	13
6	Toetsing natuurwetgeving.....	19
6.1	Effectbepaling project	19
6.2	Effecten op beschermde gebieden	19
6.3	Effecten beschermde soorten	21
7	Conclusies en aanbevelingen	23
7.1	Conclusies soortenbescherming.....	23
7.2	Conclusies gebiedenbescherming.....	24
7.3	Volgtraject - maatregelen ter behoud verbindingfunctie voor zoogdieren	24
7.4	Zorgplicht.....	24
8	Bronnen.....	26
	Bijlage 1: Wettelijk kader	27
	Bijlage 2: Ecologische verbindingzone Lage Vaart.....	32

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Dronten en de provincie Flevoland zijn voornemens om parallel aan de Dronterringweg een nieuwe autoweg (N307) aan te leggen. Het gaat om een 100 km/uur weg. Dit traject maakt onderdeel uit van het grotere geheel van de N23 en wordt aangeduid als Passage Dronten. Voor het traject dient een bestemmingsplanprocedure te worden doorlopen. Daarnaast geldt voor het traject geldt een m.e.r.-plicht, omdat het gaat om een nieuw aan te leggen autoweg. Afbeelding 1.1 toont de globale ligging van het tracé.

Afbeelding 1.1: In het rood het plangebied langs de bestaande Dronterringweg ten noorden van Dronten

1.2 Doel

Ruimtelijke plannen en werkzaamheden dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot de natuurwetgeving, te weten de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Inzicht is gewenst in de aanwezige natuurwaarden op het plangebied en de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden en natuurgebieden. Er mogen geen handelingen plaats vinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde flora en fauna en /of natuurgebieden.

Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ontwikkeling met de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. Aangegeven wordt welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

1.3 Leeswijzer

De rapportage is als volgt opgebouwd:

- In hoofdstuk twee wordt algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998.;

- In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands);
- In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze natuurtoets omschreven;
- In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze natuurtoets flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het veldbezoek;
- In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998;
- Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven;
- Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer;
- Achter dit hoofdstuk bevinden zich een bijlage die algemene informatie verschaft met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000 wordt verwezen naar bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. In of in de nabijheid van de EHS geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Het tracé kruist een onderdeel uit van de EHS, namelijk de Lage Vaart die fungeert als ecologische verbindingszone.

2.4 Natura 2000

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. Het tracé ligt niet in de directe omgeving van dergelijke gebieden. Daarom is de Natuurbeschermingswet 1998 verder niet relevant voor de beoogde ontwikkeling, dit wordt in deze rapportage nader toegelicht.

3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bevindt zich direct ten noorden van de Dronerringweg. Over een lengte van ongeveer 3 km wordt parallel aan de Dronerringweg de nieuwe weg aangelegd. Langs de Dronerringweg ligt momenteel een wegberm en een smalle ondiepe bermsloot. Op de naastgelegen landbouwgronden worden bieten, granen en overige landbouwgewassen geteeld.

Afbeelding 3.1 Uitsnede uit de satellietfoto met daarop het plangebied in rood (Bron: maps.google.nl).

Afbeelding 3.2 Beeld van de N307 (links de kruising met de Lage Vaart) (Bron: maps.google.nl).

Afbeelding 3.3 Beeld van de wegberm en bermsloot (jan. 2014).

3.2 Projectvoornemen

Consequenties toekomstig gebruik

Het ontwerp is momenteel nog niet nader uitgewerkt. Alleen de ligging van het tracé is bekend. Er kan evenwel vanuit worden gegaan dat er een weglichaam zal worden opgeworpen. Waarschijnlijk zal hiervoor eerst grond worden afgegraven. Plaatselijk, ter plaatse van de landhoofden voor de brug over de Lage Vaart, zal mogelijk dieper worden gegraven. Duidelijk is dat bij de aanleg van de weg grondverzet zal plaatsvinden, waarbij eventueel aanwezige natuurwaarden verstoord kunnen raken. Er dienen enkele bomen gekapt te worden die in de wegberm staan.

Afbeelding 3.4 Afbeelding van het ontwerp.

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de streng beschermde (Tabel 3-soorten) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.waarneming.nl;
- www.telme.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen zoals van het landschap Flevoland.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en indien noodzakelijk naar de instandhoudings-doelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Hiernaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Flevoland (interactieve kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS.

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Op 17 januari 2014 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van

geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bevindt zich langs de Dronerringweg in de gemeente Dronten. Het plangebied grenst direct aan de bestaande weg en aan uitgestrekte akkerlanden. Tussen de akkers en de weg ligt een bermsloot en langs een deel ligt een fietspad. In het westelijke deel staan enkele bomen langs de weg. Voor het overgrote deel is er echter geen beplanting aanwezig in de wegberm, de berm bestaat uit uniform gemaaid grasland. De bermsloot bestaat uit een ondiepe, waarschijnlijk in de zomer droogvallende watergang.

5.2 Beschermden soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermden soorten is verkregen uit verschillende provinciale bronnen van Landschapsbeheer Flevoland en de provinciale visatlas. Op basis van deze bronnen ontstaat een compleet beeld van de aanwezige natuurwaarden.

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlanten (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermden soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermden (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten.

Voor wat betreft de vogels is gefocust op de jaarrond beschermden nesten (categorie 1-4). Vogels zijn niet opgenomen in een aparte categorie van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Speciale bescherming genieten die vogelsoorten die het gehele jaar of jaarlijks dezelfde nestlocatie gebruiken. Slechts een beperkt aantal vogelsoorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermden vogelnesten' (Ministerie van EZ, 2009). Deze vaste verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd (zie bijlage wettelijk kader) en het verwijderen van dergelijke vaste verblijfplaatsen wordt gezien als een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Uit de bureaustudie komen de volgende soorten voor die vermeld worden in de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of soorten met jaarrond beschermden nesten):

- Broedvogels met jaarrond beschermden nesten: *huismus*, *kerkuil*
- Amfibieën: *geen*
- Reptielen: *geen*
- Vissen: *geen*
- Zoogdieren: *eekhoorn*, *bever* (waarneming.nl) *ruige dwergvleermuis*, *gewone dwergvleermuis*, *meervleermuis*, *watervleermuis* (Reinhold, 2008))
- Flora: *geen*
- Insecten (libellen, vlinders, overige ongewervelde): *geen*

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terrein-geschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Aan de hand van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

5.2.2 Terreinbezoek

Op 17 januari 2014 is een eenmalig terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een deskundig ecooloog van Antea Group. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied.

Broedvogels

Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd)

Uit de bureaustudie blijkt dat er in de omgeving van het plangebied een aantal vogelsoorten broeden die een jaarrond beschermde verblijfplaats hebben. Het plangebied bestaat uit een wegberm, bermsloot, fietspad en akkerland langs een drukke autoweg. Voor roofvogels en uilen zijn de aanwezige bomen in de wegberm ongeschikt als broedplaats. De bomen zijn te laag en de boomkronen te klein. Er zijn tijdens het veldbezoek ook geen nesten, die als jaarrond beschermde verblijfplaats kunnen dienen, waargenomen. Voor gebouwbewonende soorten (kerkuil, huismus) ontbreken geschikte gebouwen.

Algemene soorten

De oeverzone van de watergang is geschikt als broedplaats voor watervogels (zoals wilde eend). De akkers zijn geschikt broedgebied voor weidevogels (kievit, schokekster).

Zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat er verschillende zwaarder beschermd zoogdieren op en rond het plangebied voorkomen.

Bever (en Otter)

De Lage Vaart vormt voor de bever een geschikte migratieroute. In 2013 (29-10-2013) is een subadulte bever omgekomen in het verkeer bij de kruising Hanzetocht – Biddingringweg. Het dier was al enige tijd actief in het centrum van Dronten maar heeft het uiteindelijk niet overleefd (Reinhold, 2013). De strikt beschermde otter is zich aan het vestigen in de provincie Flevoland en maakt daarbij gebruik van de brede vaarten en tochten om zich te verplaatsen. Er zijn (nog) geen waarnemingen bekend van deze strikt beschermde soort in Dronten of directe omgeving.

Vleermuizen

Naast bovengenoemde watergebonden zoogdieren komen er diverse strikt beschermde vleermuizen voor in de omgeving van Dronten. Gebouwbewonende algemene soorten (laatvlieger, gewone dwergvleermuis) zijn als bewoners van de stedelijke bebouwing gedurende het gehele jaar te verwachten nabij het plangebied. De te kruisen Lage Vaart een mogelijk vliegroute voor meervleermuis en watervleermuis.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuis van Flevoland. De soort huist overdag in gebouwen. Zeker in de bebouwde kom zoals ook in Dronten wordt de soort veelvuldig gevonden. In het open agrarisch gebied is de soort wel aanwezig maar duidelijk in lagere dichtheden. De gewone dwergvleermuis jaagt graag in de bossen van Flevoland. Tussen de verblijfplaats en de jachtlocatie kan makkelijk 2 km zitten. Zeker op winderige avonden trekken de dieren graag naar het bos om daar in de beschutting op kleine insecten te jagen (Reinhold, 2008).

Laatvlieger

De laatvlieger behoort, net als de gewone dwergvleermuis, tot de gebouwbewonende vleermuizen. De soort komt voor in Dronten (Reinhold, 2008). Het type jachtgebied is vrij variabel en de soort kan redelijk goed in open ruimten jagen. In het open agrarische gebied van Flevoland wordt de laatvlieger ook gevonden al is er een duidelijke voorkeur voor de delen waar laanbomen het landschap bepalen.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is een bewoner van waterrijke gebieden, en dan vooral als er tegelijk ouder bos met veel holten aanwezig is. Flevoland blijkt relatief rijk aan ruige dwergvleermuizen gedurende de paartijd, ze komen ook voor in Dronten (Reinhold, 2008). Daarbuiten is de soort minder algemeen. De ruige dwergvleermuis heeft een bijzondere jaarcyclus in Nederland. In de zomerperiode zijn er (bijna) uitsluitend mannetjes in Nederland. Kraamkolonies zijn vooral in oostelijk Europa te vinden. Nederland vormt een belangrijk overwinteringsgebied. De dieren zijn bekend als overwintersaars tussen opgeslagen openhaardhout e.d.. Ook in holle bomen overwinteren ruige dwergvleermuizen. In de herfst is de paartijd. Mannetjes bezetten een holte of scheur in een boom en werven vanuit die plek een of meerdere vrouwtjes. Daarbij valt op dat een relatief klein aantal oude wilgen en populieren aanwezig is in de bosvakken, en dat juist deze bepalend zijn voor de aanwezigheid van paarplaatsen van de ruige dwergvleermuis (J. Reinhold, A-J Haarsma, J.R. Regelink & H. J. G. A Limpens, 2007).

Meervleermuis

De soort heeft een sterke voorkeur om vlak boven grotere wateren te vliegen. Het gebruikt dit type gebied als vliegroute en jachtgebied. Overdag verblijft de soort vooral in gebouwen. In de doortrektijd (herfst) worden onregelmatig ook dieren in holle bomen (vleermuiskasten) gevonden. De relatie bossen en meervleermuis is zwak. Concreet gebruiken alleen dieren in de trekperiode onregelmatig holtes in bomen (Bosbeheer en vleermuizen in Flevoland, 2008). Overdag verblijft de soort vooral in gebouwen. In de doortrektijd (herfst) worden onregelmatig ook dieren in holle bomen (vleermuiskasten) gevonden. De Lage Vaart vormt een vlieg- en foerageerroute voor deze soort (Greve en Miedema 2011).

Watervleermuis

De watervleermuis is een boombewonende soort. Jagen doet deze vleermuissoort boven water. In vergelijking met de meervleermuis zijn het meer kleinere wateren. De watervleermuis gebruikt lijnvormige elementen als houtsingels en laanbeplanting om van het verblijf naar de jachtgebieden te vliegen. In Flevoland is de watervleermuis in de meeste grotere bosgebieden te verwachten (Bosbeheer en vleermuizen in Flevoland, 2008). Verwacht mag worden dat de soort in lage dichtheden in alle bos- en waterrijke gebieden te vinden is, ook in de omgeving van Dronten wordt de soort foeragerend boven het water waargenomen (waarneming.nl). De Lage Vaart vormt een vlieg- en foerageerroute voor deze soort (Greve en Miedema 2011).

Eekhoorn

Volgens *telmee.nl* komt de Eekhoorn voor in het uurhok waarin het plangebied is gelegen. Dit zal een incidentele waarneming betreffen aangezien deze bosbewoner zeer schaars voorkomt binnen de provincie Flevoland en alleen in een aantal bosgebieden. Daar behoort het plangebied niet bij, effecten van de ontwikkeling op deze soort zijn uit te sluiten.

Reptielen/amfibieën

Uit de bureaustudie blijkt dat er geen zwaar beschermde reptielen of amfibieën in de omgeving van het plangebied voorkomen. Binnen de provincie Flevoland is de strikt beschermde rugstreeppad een veel voorkomende soort, echter niet nabij het plangebied. Dit geldt ook voor de strikt beschermde ringslang deze komt voor in de Lage Vaart nabij het Oostvaardersveld en Lelystad en niet nabij Dronten.

Vissen

De bermsloot langs de Dronerringweg is met een schepnet bemonsterd op de aanwezigheid van vissen. Er zijn geen (beschermde) vissen gevangen. Het water ligt vol met plant- en bladafval en is erg ondiep, mogelijk gaat het om een geheel visvrij water. De Lage Vaart is het leefgebied voor een groot aantal vissoorten waaronder beschermde vissoorten als Kleine modderkruiper, Rivierdonderpad en Meerval.

Flora

Uit de bureaustudie blijkt dat er geen zwaarder beschermde flora voorkomt op en rondom het plangebied. De wegberm is begroeid met algemene soorten en niet een geschikte groeiplaats voor bijzondere of beschermde soorten.

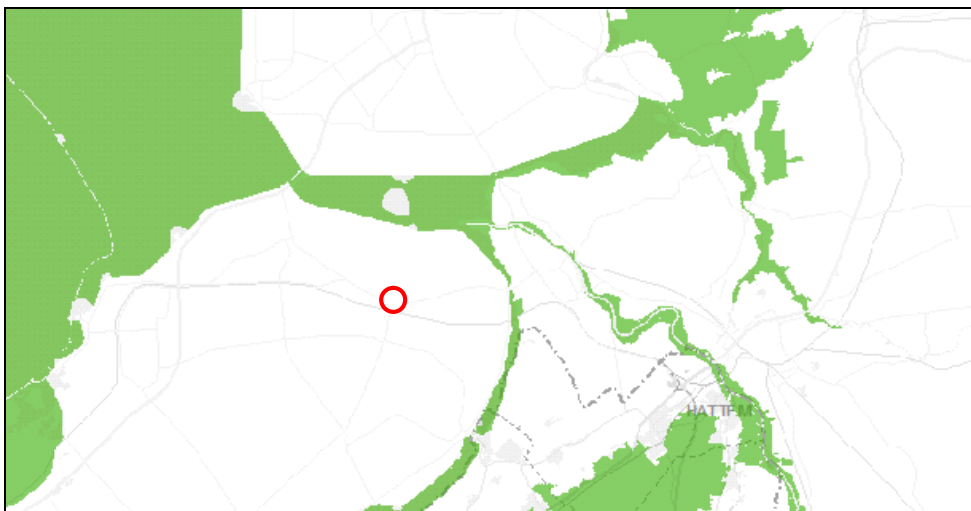
Vlinders, libellen en overige beschermde soortgroepen

Veel van de wettelijke beschermde ongewervelde soorten stellen zeer specifiek eisen aan leefomgeving. De locatie kent geen kenmerkende of bijzonder biotoop of vegetatie (duinvegetaties, duinvalleien, hoogvenen, bloemrijke graslanden of vennen) waarvan de beschermde vlinders, libellen of overige ongewervelde soortgroepen veelal afhankelijk zijn voor hun voorkomen. Er voorkomen van gebiedsgebonden beschermde vlinders en libellen in het plangebied kan worden uitgesloten. Ook andere strikt beschermde soorten uit overige soortgroepen worden niet verwacht.

5.3 Beschermde gebieden

Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt op kilometers afstand van Natura 2000-gebieden. Dichtstbijzijnde binnen 10 km afstand gelegen Natura 2000-gebieden zijn het Ketelmeer & Vossemeer; Uiterwaarden IJssel, Veluwerandmeren en het IJsselmeer (zie afbeelding 5.1).

Figuur 5.1: Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied.

Ketelmeer & Vossemeer

Het Natura 2000- gebied Ketelmeer & Vossemeer is op circa 5 km van het plangebied gelegen. Dit gebied betreft een Vogelrichtlijngebied.

Rijntakken- deelgebied Uiterwaarden IJssel

De monding van de IJssel in het Ketelmeer maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel dat weer onderdeel uitmaakt van Natura 2000-gebied Rijntakken. Het Natura 2000-gebied is zowel aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. De uiterwaarden IJssel omvatten het merendeel van de buitendijkse delen van het rivierengebieden van de IJssel; de hoofdstroom zelf is niet in het richtlijngebied meebegrensd. Het gebied is voornamelijk aangewezen vanwege de vogelkundige waarden van de rivier. Een beperkt deel van het Natura 2000-gebied is aangemeld onder de Habitatrichtlijn. Zoals de vrijwel onvergraven en reliëfrijke uiterwaard Scherenwelle nabij Wilsum, het gebied vormt hier een kleinschalig oud cultuurlandschap met daarin stroomdalgraslanden en glanshaverhoilanden.

Veluwerandmeren

De Veluwerandmeren zijn aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Het gebied fungeert als herfst en winterverblijf voor met name grote aantallen watervogels. De bijzondere habitats bevinden zich onder het water.

IJsselmeer

Het IJsselmeer is aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. De bijzondere habitats bevinden zich op de overgangszone van water naar het land langs de Friesche IJsselmeerkust.

Analyse

Als gevolg van de aanleg van de weg is er geen sprake van ruimtebeslag op Natura 2000-gebieden. Het enige mogelijke externe effect betreft verzuring en vermesting van stikstofgevoelige habitattypen door stikstofdepositie.

Industrie, verkeer en landbouw dragen door de uitstoot van ammoniak en stikstofoxiden in belangrijke mate bij aan de vermesting (en in mindere mate de mogelijke verzuring) van natuurgebieden. Een deel van het verkeeremissie van de N307 die vrijkomt zal via de lucht neerkomen in de wijde omgeving.

Overmatige depositie van stikstof leidt tot verstoring van de voedingstoffenbalans in de bodem en verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater, wat kan leiden tot de achteruitgang of zelfs het verdwijnen van karakteristieke soorten in bossen en natuurterreinen. De hoeveelheid stikstofdepositie die een habitat nog kan verdragen zonder schade te ondervinden, wordt de kritische depositiewaarde¹ genoemd.

De gevoeligheid van habitattypen voor stikstofdepositie wordt uitgedrukt in Kritische Depositiewaarden (KDW), in mol N/ha/jaar. In dit rapport wordt de Kritische Depositiewaarde als volgt gedefinieerd: *'de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie'*. Hoe lager de KDW van een habitatype, hoe gevoeliger het habitatype voor atmosferische stikstofdepositie.

Figuur 5-1 toont de ligging van de Natura 2000-gebieden die in z'n geheel of deels binnen de provincie Flevoland zijn gelegen. In tabel 5-2 is per gebied aangegeven of het gebied is aangewezen als habitat- en/of vogelrichtlijngebied; de habitatdoelen met de daarbij behorende KDW en de afstand tot het plangebied. Ten slotte is opgenomen of de KDW van het aanwezige habitatype wordt overschreden. Een overschrijding betekent dat de huidige achtergronddepositie hoger is dan de KDW, om de

---

¹ Zie 'Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden'(Van Dobben, Bobbink, Bal en Hinsberg, 2012, Alterra, Wageningen). De gevoeligheid van habitattypen voor ammoniak wordt uitgedrukt in kritische depositiewaarden (KDW) in mol N/ha/j. Hoe lager de KDW, hoe gevoeliger het habitatype gemiddeld genomen is voor atmosferische depositie van stikstof.

achtergrondwaarden te bepalen is gebruik gemaakt van de Grootschalige Concentratiekaart - en Depositiekaart Nederland.

De KDW-waarden zijn overgenomen uit het rapport 'Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden'(Van Dobben, Bobbink, Bal en Hinsberg, 2012, Alterra, Wageningen). De meeste Natura 2000-gebieden binnen de 10 km van het plangebied zijn aangewezen voor het voorkomen van bijzondere (aantallen) vogels en niet voor de aanwezigheid van bijzondere (stikstofgevoelige) habitats. Voor enkele gebieden zijn specifiek alleen aquatische habitattypen aangewezen.

De KDW van de bedoelde habitattypen in de Habitatrichtlijngebieden zijn opgenomen in de onderstaande tabel. Het habitatype *Glanshaver- en vossenstaartheoïlanden aanwezig* in de uiterwaarden IJssel en *Stroomdalgraslanden* zijn is het meest gevoelig voor stikstofdepositie. Deze vegetaties bevinden zich echter stroomopwaarts langs de IJssel en niet zozeer nabij het Keteldiep (de monding van de IJssel in het Ketelmeer). Overige aquatische habitatype zoals *Meren met Krabbescheer en fonteinkruiden, Ruigte en zomen* en *Kranswierwateren* zijn niet gevoelig voor stikstofdepositie (hebben een hoge KDW).

tabel 5-2: Natura 2000-gebieden binnen de 10 km van het plangebied.

Natura 2000-gebieden in Flevoland	Afstand N2000-gebied tot plangebied (km)	Aanwijzing	Stikstofgevoelige habitattypen	KDW (mol N/ha/jr)	Overschrijding van KDW
Ketel- en Vossemeer	4.8 km	VR	-	-	-
Rijntakken (Uiterwaarden IJssel)	6 km	HR + VR	<ul style="list-style-type: none"> • Meren met Krabbescheer • Ruigten en zomen • Glanshaver- en vossenstaartheoïlanden • Stroomdalgrasland 	2.143 > 2.400 1.429 1.286	nee nee gelijk niet < 10 km
Veluwerandmeren	8 km	HR + VR	<ul style="list-style-type: none"> • Kranswierwateren • Meren met Krabbescheer 	> 2.400 2.143	nee nee
IJsselmeer	8 km	HR + VR	<ul style="list-style-type: none"> • Meren met Krabbescheer • Ruigten en zomen (A+B) ▪ Overgangs- en trilvenen 	2.143 > 2.400 1.214	nee en niet aanwezig binnen de < 10 km

N.B.: Aangegeven is de afstand tot het plangebied, de aanwijzing van het gebied als Vogelrichtlijngebied (VR), Habitatrichtlijngebied (HR) of beide, de aanwezigheid van stikstofgevoelige habitattypen, de KDW en of deze KDW-waarden worden overschreden door de achtergronddepositiewaarden.

De meeste Natura 2000-gebieden binnen de 10 km van het plangebied zijn aangewezen voor het voorkomen van bijzondere (aantallen) vogels en niet voor de aanwezigheid van bijzondere habitats. Voor enkele gebieden zijn (aquatische) habitattypen aangewezen.

Natura 2000 Ketelmeer en Vossemeer

Het Ketelmeer en Vossemeer is alleen aangewezen als Vogelrichtlijngebied en kent derhalve geen instandhoudingsdoel voor (stikstofgevoelige) habitattypen.

Natura 2000 Rijntakken - deelgebied Uiterwaarden IJssel

De habitattypen *Glanshaver- en vossenstaarthooilanden aanwezig* in de uiterwaarden IJssel en *Stroomdalgraslanden* zijn het meest gevoelig voor stikstofdepositie. Deze vegetaties bevinden zich echter stroomopwaarts langs de IJssel en niet zozeer nabij het Keteldiep (de monding van de IJssel in het Ketelmeer). Overige aquatische habitattypen *Meren met Krabbescheer en fonteinkruiden, Ruigte en zomen* zijn niet gevoelig voor stikstofdepositie.

Natura 2000 Veluwerandmeer

Die habitattypen van de Veluwerandmeren zijn ongevoelig voor stikstof depositie, de KDW waarden liggen boven de 2.000 mol N/Ha/J terwijl de huidige achtergrondwaarden lager ligt.

Natura 2000 IJsselmeer

De gevoelige habitattypen (*Overgangs- en trilvenen*) van het Natura 2000-gebied IJsselmeer liggen op zeer grote afstand van het plangebied (langs de Friese kust).

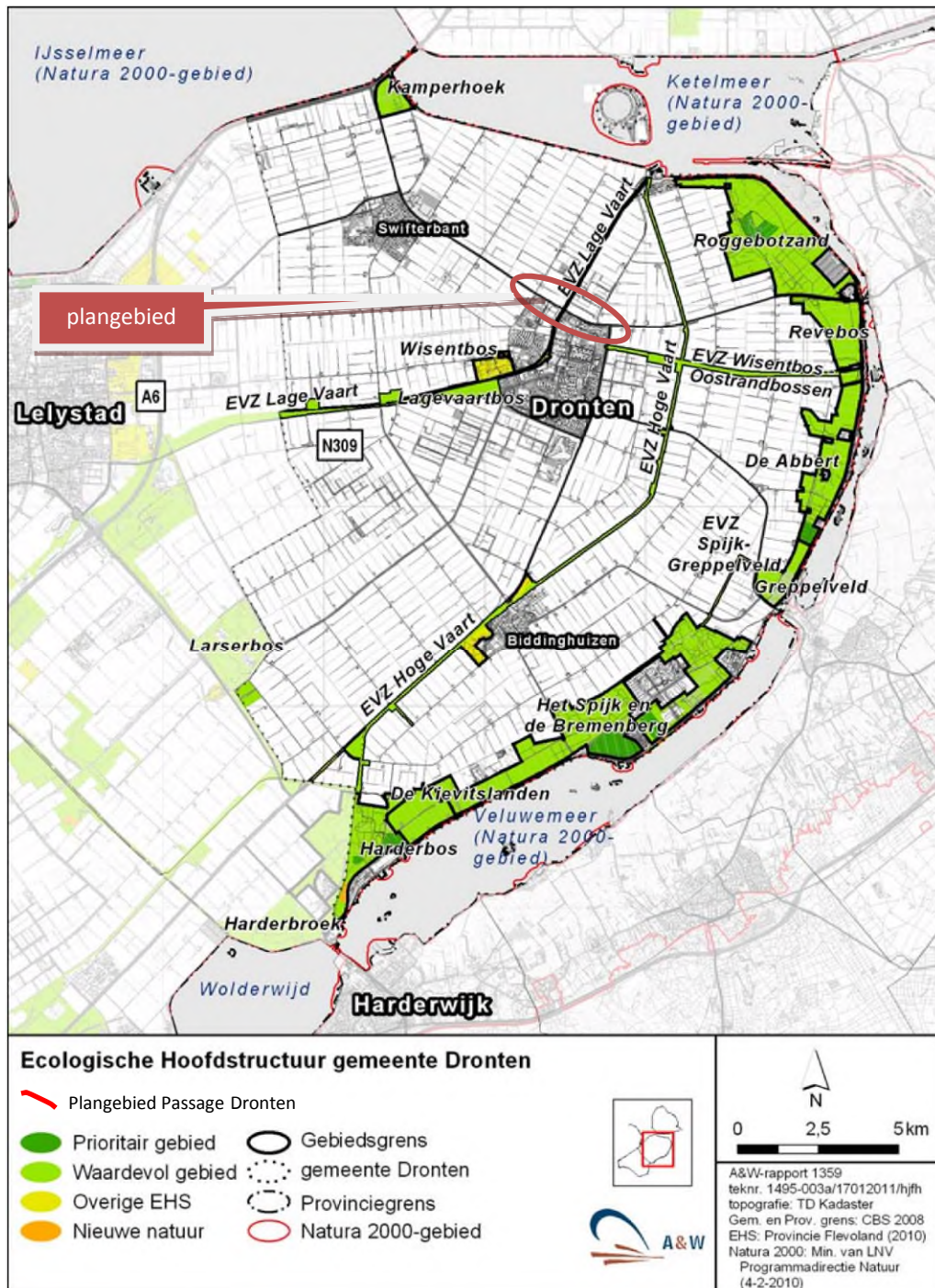
Vanwege de aard van het project (bepaalde toename van verkeersintensiteiten en bijgevolg verwaarloosbare toename van stikstofuitstoot) zijn negatieve effecten van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitattypen op de Natura 2000-gebieden uit te sluiten. Daarnaast kan geconcludeerd worden dat in de omgeving van het plangebied (< 10 km) geen gebieden zijn waar de aanwezige stikstofdepositie een knelpunt vormt. De gebieden zijn voornamelijk aangewezen voor de vogelkundige waarden. Negatieve stikstofeffecten op daarvoor gevoelige gebieden zijn derhalve uit te sluiten.

Ecologische hoofdstructuur

In het plangebied is geen EHS-gebied gelegen (zie afbeelding 5-2). Het plangebied kruist wel de (natte) ecologische verbindingzone Lage Vaart.

De Lage Vaart - ecologische verbindingzone

De voorgenomen ontwikkeling (aanleg N307 Passage Dronten) kruist de Lage Vaart. De Lage Vaart maakt als ecologische verbindingzone onderdeel uit van de Ecologische hoofdstructuur van de provincie Flevoland (zie afbeelding 5.2). De Lage Vaart loopt vanaf de Ketelhaven bij het Ketelmeer door geheel Oost- en Zuid-Flevoland tot aan de uitmonding bij Almere-Haven in het IJmeer. Het gedeelte tussen de Ketelhaven en de brug in de Buitenring bij Almere is door de provincie Flevoland aangewezen als ecologische verbindingzone.

Afbeelding 5.2: Ligging van de Ecologische hoofdstructuur in de gemeente Dronten en omgeving (Miedema, 2010)

De Lage Vaart is een brede vaart met grotendeels beschoeiende oevers. Op verschillende plekken langs de oever zijn natte en moerasachtige situaties ontstaan. Ter hoogte van het Praambos en Natuurpark Lelystad komt de ringslang voor. Ook zijn er beverburchten aanwezig ter hoogte van het Lagevaartbos, Praamweggebied en Vaartplas. Voorkomende vissoorten zijn Europese meerval, rivierdonderpad, kleine modderkruiper, paling en winde (Visatlas Flevoland). Onder bijna alle bruggen over de Lage Vaart broeden huiszwaluwen. De gekozen constructie voor de bruggen blijkt erg in trek bij deze soort. Voor het riet langs de oevers wordt een gevarieerd maaibeheer toegepast.

Afbeelding 5.2 Ecologische verbingszone Lage Vaart (EHS kaartviewer Provincie Flevoland).

De Lage Vaart is als verbinding vooral van belang voor de aangewezen soort meervleermuis. De Lage Vaart wordt daarnaast gebruikt door Natura 2000-vogelsoorten als rust- en foerageerplaats (aalscholver, bergeend, kuifeend, smient). In de rietkragen langs de Lage Vaart broeden veel blauwborsten en rietzangers, aangewezen soorten voor de Oostvaardersplassen (Greve & Miedema 2011).

6 Toetsing natuurwetgeving

6.1 Effectbepaling project

Negatieve effecten op beschermde soorten en gebieden treden op tijdens de aanlegfase op de delen waar werkzaamheden plaats gaan vinden.

Verstoring zal ontstaan door:

- vergraven bestaande wegberm , greppel en akkerland
- aanwezigheid van mensen en machines tijdens uitvoering
- bouw brug over de Lage Vaart

Een permanent effect van de ontwikkeling is het ruimtebeslag van de weg. Gezien de ligging van het plangebied (direct aan de Dronerringweg) wordt een verandering van de permanente verstoring (geluid, beweging, stikstof) van de omgeving niet meegenomen. De ontwikkeling heeft geen verkeersaantrekkende werking waardoor genoemde verstoringfactoren niet dusdanig veranderen dat ze ecologische gevolgen hebben.

6.2 Effecten op beschermde gebieden

Natura 2000

Het optreden van externe effecten door verstoring is gezien de omvang van de werkzaamheden en gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied Ketelmeer & Vossemeer , Rijntakken, IJsselmeer en Veluwerandmeren uit te sluiten. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden zijn op voorhand uit te sluiten.

EHS

Op basis van de doelen en ambities voor de natuurgebieden heeft de provincie op 27 september 2011 de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS binnen dit gebied vastgesteld. Hierbij wordt eenduidig aangegeven met welke kenmerken en waarden van de EHS rekening gehouden moet worden bij het uitvoeren van projecten in en nabij natuurgebieden.

De wezenlijke kenmerken en waarden van het Lage Vaart zijn beschreven in het rapport *Wezenlijke kenmerken en waarden EHS Gemeente Dronten* (Greve & Miedema , 2011). De gebiedskenmerken, biotische en abiotische waarden, de actuele waarden, de relaties met omliggende gebieden en de potentiële waarden zijn uitgebreid toegelicht in het rapport dat in 2011 is opgesteld, in de bijlage zijn de gegevens integraal toegevoegd. Onderstaande google-maps opname geeft een beeld van de Lage Vaart, de N307 en het omliggende landschap.

Afbeelding 6.1 Detailopname kruising ecologische verbindingszone Lage Vaart en de Dronerringweg (Bron: Google maps)

Over de Lage Vaart zal een nieuwe brug gerealiseerd worden. De nieuwe weg zorgt, naast de bestaande weg, derhalve voor een extra doorsnijding van deze ecologische verbindingszone. De natuurwaarden op de planlocatie zijn beperkt, de oevers zijn beschoeid, of er ook huiszwaluwen onder de bestaande brug broeden is onbekend. Een smalle ruigtezone achter de begroeiing grenst direct aan het akkerland. Zuidelijk van de bestaande brug begint de bebouwing van Dronten. De oevers zijn ter plaatse niet natuurvriendelijk ingericht, er zijn geen inhammen of poeltjes aanwezig. Er is geen rietkraag aanwezig evenmin een ruigte- of bomenstrook langs de Lage Vaart zoals gewenst voor de verbindingszone (zie bijlage).

De actuele waarden op het plangebied bestaan uit het natuurbeheertype *Zoet plas* (zie bijlage). Er is geen *Kruidenrijke- en faunarijke grasland* of *Vochtig bos* langs de Vaart aanwezig zoals dat elders wel langs de Lage Vaart voorkomt.

Realisatie van de brughoofden in de oeverzone zorgt voor ruimtebeslag in de oeverzone. De oeverzone behoort ter plaatse van de doorsnijding niet tot een natuurbeheertype. Overbrugging van de Lage Vaart tast het natuurbeheertypen, zoet plas niet direct aan. Het tast het leefgebied voor vissen niet aan, evenmin de potentiële waarden (broedvogels, niet broedvogels, reptielen, libellen) van de verbindingszone.. Gezien de ligging van het plangebied in de wegberm naast de bestaande weg had dit gebied geen potenties voor deze soortgroepen. Voor boven het water foeragerende vleermuizen vormt de extra overbrugging geen knelpunt, ze zullen en kunnen de brug onderlangs passeren

Verkeer

Voor grondgebonden zoogdieren vormt de fysieke doorsnijding van de verbindingszone wel een knelpunt. Met name grondgebonden EVZ doelsoorten die gebruik maken van de oeverzone (zoals bunzing, hermelijn, wezel en boommarter) om te foerageren of te migreren lopen een extra risico om verkeersslachtoffer te worden. Ook voor bever en otter vormt het verkeer de belangrijkste sterfteoorzaak in Nederland. Met name de otter (die ter plaatse nog niet is vastgesteld) zal zich graag via de oeverzone verplaatsen en kruisende wegen over land passeren. De genoemde doelsoorten (zoals bunzing, hermelijn, wezel, boommarter, bever en otter) zijn nog niet waargenomen op of nabij de planlocatie (zie paragraaf 6.3). De potentiële waarden van de EVZ Lage Vaart worden voor de grondgebonden zoogdieren echter wel geschaad.

6.3 Effecten beschermde soorten

Op en rond het tracé komen enkele soorten voor die zijn opgenomen zijn in Tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. Het betreft soorten uit de soortengroepen broedvogels, vissen en zoogdieren. Voor deze soortengroepen wordt beoordeeld welk effect de voorgenomen ontwikkelingen heeft.

Broedvogels

Gezien de beperkte omvang van het plangebied en de ligging van de locatie is het niet waarschijnlijk dat er grote aantallen vogels in het plangebied broeden. Mogelijk broedende vogels in het plangebied zijn een enkele watervogel (wilde eend) in de slootkant of weidevogels op de akkers (kievit, scholekster). Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd door de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter relatief eenvoudig rekening worden gehouden door werkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli). Ook kan er voor gekozen worden de werkzaamheden voorafgaande aan het broedseizoen op te starten. De verstoring als gevolg van de werkzaamheden is dan dermate hoog, dat vogels niet in het werkgebied tot broeden komen. Op deze wijze is verstoring van broedende vogels uit te sluiten en zijn er voor de beoogde werkzaamheden geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde. Als toch tijdens het broedseizoen de werkzaamheden opgestart moeten worden, geldt een aangepaste werkwijze, zoals omschreven in de paragraaf 'zorgplicht'.

Nesten die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" zijn niet in het plangebied aanwezig. Er dient een beperkt aantal bomen langs de N307 gekapt te worden. Gedurende het veldbezoek zijn hierin geen grote horsten waargenomen die door jaarrond beschermde soorten gebruikt zouden kunnen worden. De te kappen bomen zijn te gering van omvang en aantal om als broedplaats te kunnen fungeren. Effecten op (de nesten) van vogels met een jaarrond beschermde nestlocatie zijn uit te sluiten.

Zoogdieren

Bever

De bever komt schaars voor in de omgeving van Dronten (Reinhold, 2013). Aangenomen kan worden dat de soort zich (incidenteel) verplaatst via de Lage Vaart. Het plangebied (wegberm, bermsloot, akkerland) vormt geen leefgebied voor de soort. Nabij de planlocatie is geen geschikt leefgebied, zoals dit ten zuidwesten van Dronten in het Wisentenbos wel is (Reinhold, 2013). Verstoring van burchten van de bever tijdens de bouwfase zijn uit te sluiten. De realisatie van een extra brug over de Lage Vaart vormt in potentie een extra barrière voor migrerende bevers. Om de vergrote kans op verkeersslachtoffers uit te sluiten zijn maatregelen noodzakelijk, zie hiervoor paragraaf 7.3. Door uitvoering van de maatregelen zijn negatieve effecten op de bever uit te sluiten. Dit geldt ook voor de otter, zeker gezien het feit dat deze nog niet waargenomen op of nabij de planlocatie. Negatieve effecten op de otter in de huidige situatie zijn derhalve uit te sluiten.

Vleermuizen

Uit de bureaustudie en het veldbezoek blijkt dat er zwaar beschermde zoogdieren (vleermuizen) in de omgeving van het plangebied voor kunnen komen. Voor deze soortgroep worden geen negatief effect verwacht. Het plangebied te midden van akkerland vormt zeker niet het voorkeurs habitat voor de in dit deel van de provincie aanwezige vleermuissoorten. Er worden geen bomen gekapt waarin verblijfplaatsen of kraamkolonies van vleermuizen aanwezig zouden kunnen zijn, hiervoor zijn de te kappen bomen te dun en geschikte holten ontbreken. De te kappen bomen maken evenmin onderdeel van lijnvormige groene structuren, ze staan geïsoleerd langs de weg. Er gaan als het gevolg van de bomenkap geen migratieroutes of foerageergebieden verloren. Gesteld kan worden dat het kappen van enkele bomen en het aanleggen van de weg niet resulteert in een negatief effect op de schaars aanwezige vleermuizen en hun functionele leefgebied.

De nieuwe brug over de Lage Vaart vormt geen obstakel voor boven het water vliegende meer- en watervleermuizen. Deze kunnen, gezien de ruimte onder de brug, de nieuwe weg onderlangs passeren. Voorwaarde hiervoor is wel dat het wateroppervlak niet fel wordt belicht door straatlantaarns.

Vissen

Overtreding van verbodsbepalingen voor (beschermde) vissen zijn uit te sluiten. Er zijn geen beschermde soorten in de watergang grenzend aan de N307 aanwezig. In de Lage Vaart komt een aantal beschermde vissoorten voor. Het functionele leefgebied van deze soorten wordt niet aangetast als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling. Werkzaamheden aan de brug over de Lage Vaart kunnen tijdelijk lokaal verstoring opleveren gedurende de werkzaamheden (bijvoorbeeld bij hei-werkzaamheden). De verstoringzone kunnen de aanwezige vissen uit te weg gaan. Gezien het lokale karakter van de werkzaamheden, en de kortdurende periode van de verstoring komt de staat van instandhouding van de aanwezige soorten niet in het geding.

Flora, amfibieën, reptielen en overige soortgroepen.

Beschermde soorten uit deze soortgroepen komen niet voor op het plangebied, derhalve zijn negatieve effecten uit te sluiten.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies soortenbescherming

Samengevat is het resultaat van de natuurtoets dat op de planlocatie in beperkte mate beschermde flora en fauna voorkomt. Het plangebied bestaat uit een wegberm, een bermsloot en akkerland. In de wegberm staan enkele groepjes laanbomen. De bestaande en nieuwe N307 kruist de Lage Vaart, een ecologische verbindingzone die onderdeel uitmaakt van de EHS.

De conclusies van de effecten op de relevante beschermde soorten staan hieronder kort weergegeven.

Tabel 7.1 Effectenbeoordeling voorgenomen ontwikkeling op beschermde soorten (Flora en faunawet)

Soort(groep)en	Effect	Strijdig met wetgeving?	Nader onderzoek	Ontheffing aanvragen?	Mitigerende maatregelen
Broedvogels	Verstoring tijdens aanleg	Nee	Nee	Nee	Zorgplicht (zie paragraaf 7.4)
Broedvogels(jaarrond beschermde nesten)	niet aanwezig	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Grondgebonden zoogdieren (bever en otter)	Verkeers-slachtoffer	Nee	Nee	Nee	Zie ook EHS paragraaf 7.2
Vleermuizen	Geen effecten op (paar)verblijfplaatsen en/of migratie- en foerageerroutes	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Vissen	Nee	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Reptielen, amfibieën	Nee	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Flora	Nee	Nee	Nee	Nee	n.v.t.
Overige soortgroepen	Nee	Nee	Nee	Nee	n.v.t.

Op het plangebied zijn geen vogelnesten aanwezig die jaarrond zijn beschermd (categorie 1-4). In het plangebied broedt mogelijk in het voorjaar een aantal vogels, deze mogen niet verstoord worden, hiermee dient in de planning en uitvoering rekening mee gehouden te worden (zorgplicht).

Voor strikt beschermde zoogdieren (Tabel 3-soorten; bever, otter, boomarter) die de Lage Vaart (mogelijk gaan) gebruiken als migratieroute worden mitigerende maatregelen voorgesteld zodat ze de nieuwe brug onderlangs kunnen passeren. Deze maatregelen zijn ook gunstig voor algemeen beschermde zoogdiersoorten (zoals bunzing, hermelijn, wezel) die eveneens als doelsoort zijn gekoppeld aan de ecologische verbindingzone Lage Vaart.

Vleermuizen komen voor in de omgeving van het plangebied. De Lage Vaart wordt gebruikt als foerageer- en vliegroute door meer- en watervleermuizen, deze functie wordt niet negatief beïnvloed door een extra brug, aangezien ze ongehinderd de brug onderlangs kunnen passeren. Dat er verblijfplaatsen van strikt beschermde vleermuizen op het plangebied voorkomen is uit te sluiten.

Beschermde vissen zijn niet in de bermsloot van de N307 aanwezig, mogelijk wel in de Lage Vaart. Het functionele leefgebied van deze soorten wordt niet aangetast als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling. Strikt beschermde reptielen, amfibieën of flora komt er niet voor in en nabij het plangebied.

7.2 Conclusies gebiedenbescherming

Natuurbeschermingswet 1998

Geconcludeerd is dat aanleg van de N307 niet zal leiden tot een (significant) effect op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Voor het project hoeft derhalve geen procedure te worden doorlopen met betrekking tot de Natuurbeschermingswet 1998.

EHS

De N307 kruist middels een brug de Lage Vaart. De Lage Vaart is een ecologische verbindingszone met o.a. otter, bever en meervleermuis als doelsoort. De actuele en potentiële waarden van dit gebied worden niet geschaad indien rekening wordt gehouden met de migratiefunctie van de verbindingszone voor middelgrote (watergebonden) zoogdieren. Strikt beschermde soorten en EHS doelsoorten als bever en otter verspreiden zich door de provincie Flevoland gebruik makend van de Lage Vaart en ander brede vaarten. Deze soorten worden gemakkelijk verkeersslachtoffer als ze wegen kruisen. Het project kan de migratiefunctie van de verbindingszone aan aantasten indien geen rekening wordt gehouden met deze functie, hiervoor zijn maatregelen noodzakelijk (zie volgende paragraaf).

7.3 Vervolgtraject - maatregelen ter behoud verbindingfunctie voor zoogdieren

Vervolgstappen zijn noodzakelijk om passende maatregelen te treffen om effecten op de potentiële waarden van de Lage Vaart als verbindingszone in de EHS te waarborgen. Door een geschikt ontwerp van de brug, met voldoende passeermogelijkheden voor oever- en watergebonden soorten, wordt de verbindingfunctie van de EVZ Lage vaart niet negatief beïnvloed. Het is noodzakelijk hiermee rekening te houden in de ontwerpfase. Er dient een doorlopende oever onderlangs de brug aanwezig te zijn. Tevens dient een begeleidend raster aangebracht te worden, zodat voorkomen wordt dat zoogdieren de weg kunnen oversteken, ze moeten juist onderlangs de weg kunnen passeren.

7.4 Zorgplicht

Voor de voorgenomen werkzaamheden, dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen (globaal half maart tot en met juli) van vogels. In deze periode kunnen broedvogels aanwezig zijn die op de bodem broeden tussen de grasvegetatie.

Geadviseerd wordt om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Op deze manier zijn er geen belemmeringen vanuit de Flora- en Faunawet aan de orde. Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken, dient kort voordat de werkzaamheden plaats vinden, het plangebied gecheckt te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat er sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving, worden door de ecooloog aanwijzingen gegeven, waardoor verstoring van het broedgeval uitblijft. Het risico is aanwezig dat de realisatie van het project dan gefaseerd dient plaats te vinden.

Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden ingezet, maar doorlopen tot in het broedseizoen dan kan het verstoren van vogels voorkomen worden door aaneengesloten door te werken en werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil te leggen. Op deze manier wordt voorkomen dat vogels tot broeden komen in het gebied waar gewerkt wordt.

Er zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde indien ten minste één van de volgende maatregelen genomen wordt:

- 1) De werkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd (voorkeursmaatregel).
- 2) Het plangebied wordt kort voor aanvang van de werkzaamheden door een ecooloog gecontroleerd op actuele broedgevallen. Indien broedgevallen aanwezig zal de ecooloog passende maatregelen voorstellen om verstoring van de broedende vogels uit te sluiten.

De Flora- en Faunawet kent een zorgplicht. Je moet voldoende zorg in acht nemen voor in het wild levende dieren en planten. Om helder te krijgen wat “voldoende zorg” is, wordt er gewerkt met gedragscodes.

8 Bronnen

Beveronderzoek in Flevoland, resultaten 2013 Jeroen Reinhold LBF-2013-018 Landschapsbeheer Flevoland

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Greve, M.S.E., H. Miedema 2011. Wezenlijke kenmerken en waarden EHS Gemeente Dronten. A&W rapport 1359 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

M.S.E. Greve, M.S.E. , H. Miedema 2011. Wezenlijke kenmerken en waarden EHS Gemeente Lelystad, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Reinhold. J., A-J Haarsma, J.R. Regelink & H. J. G. A Limpens, 2007. Vleermuizen in Flevoland: een beschermde diergroep in beeld gebracht - Eindrapportage 2007. LBF-2007-015. Landschapsbeheer Flevoland i.s.m. Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.

Internet:

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.naturalis.nl

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrictlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrictlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrictlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste

verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken (EZ) dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatsvonden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Bijlage 2: Ecologische verbindingszone Lage Vaart

Wettelijk- en beheerskader

- EHS. Ecologische Verbindingszone & Waardevol gebied (figuur 16.1)

Gebiedskenmerken

De Lage Vaart loopt vanaf de Ketelhaven bij het Ketelmeer door geheel Oost- en Zuid-Flevoland tot aan de uitmonding bij Almere-Haven in het IJmeer. Het gedeelte tussen de Ketelhaven en de brug in de Buitenring bij Almere is door de provincie Flevoland aangewezen als ecologische verbindingszone. De Lage Vaart wordt beheerd door Waterschap Zuiderzeeland en gebruikt door de beroepsscheepvaart om bedrijven in Lelystad en Almere te bevoorraden. Daarnaast wordt de vaart vooral 's zomers ook veel gebruikt door de pleziervaart, waarvoor op veel plekken langs de vaart aanlegplaatsen zijn aangelegd. Ook is de vaart ook geliefd bij sportvissers, waarvoor enkele steigers zijn aangelegd, maar die zich meestal een weg banen door de begroeiing langs de oevers. Een groot deel van de oevers van de Lage Vaart is inmiddels al ingericht met natuurvriendelijke oevers, met her en der inhammen en poeltjes. Daarnaast is een groot deel van de oevers begroeid met Riet en ligt daarachter meestal een strook met ruigte of bomen (vaak wilgen).

De Lage Vaart is belangrijk voor de afwatering van Flevoland op het Ketelmeer (gemaal Colijn bij Ketelhaven), op het Markermeer bij Lelystad en bij Almere. Ter hoogte van de Knardijk ligt de keersluis Lage Knarsluis. Deze sluis staat in principe open en kan bij een dijkdoorbraak samen met de Hoge Knarsluis de inundatie van Flevoland tot de helft beperken.

Abiotische kenmerken

De verbindingszone Lage Vaart ligt op zware, voedselrijke hydrovaaggrond met een pleistocene zandondergrond. Het water in de Lage Vaart is relatief nutriëntenrijk en enigszins gevoelig voor algengroei (meded. Waterschap Zuiderzeeland). Er wordt regelmatig water ingelaten vanuit de omliggende meren om de Lage Vaart door te spoelen en zo de waterkwaliteit te verbeteren. Er is relatief weinig doorzicht en de gehalten stikstof en fosfaat zijn zo hoog dat deze vaart van weinig betekenis is voor bijzondere flora en fauna. De poelen hebben een dusdanige waterkwaliteit dat deze bijzondere libellensoorten als Vroege glazenmaker en Glassnijder herbergen.

Actuele waarden en beheer

N4.02 - Zoete plas (60,1 ha)

De Lage Vaart is een brede vaart met grotendeels beschoeide oevers. Op verschillende plekken langs de oever zijn natte en moerasachtige situaties ontstaan. Ter hoogte van het Praambos en Natuurpark Lelystad is de Ringslang waargenomen. Ook zijn er beverburchten aanwezig ter hoogte van het Lagevaartbos, Praamweggebied en Vaartplas. Voorkomende vissoorten zijn Europese meerval, Rivierdonderpad, Kleine modderkruiper, Paling en Winde (Visatlas Flevoland). Onder bijna alle bruggen over de Lage Vaart broeden Huiszwaluwen. Op de rietzoom langs de oevers wordt een gevarieerd maaibeheer toegepast.

N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland (8,1 ha)

De graslandstroken langs de Lage Vaart worden één- tot tweemaal per jaar gemaaid met afvoer van maaisel.

Bron: Greve en Miedema 2011

N16.02 Vochtig bos met productie (6,9 ha)

Tussen de Lage Vaart en de A6 ter hoogte van Lelystad is enkele jaren geleden een bos aangeplant, het Flevohout. Ten behoeve van de struweelvogels wordt een 'niets-doen' beheer toegepast op dit bosgebied.

Modellen

Model Salamander en pad

Speciaal voor amfibieën zijn op veel plekken langs de Lage Vaart stapstenen aangelegd in de vorm van poelen, inhammen en plasbermen.

Model Das en Ree

Voor de Das moeten langs de vaart een brede strook van geleidende elementen zoals heggen, houtsingels en bosjes aangelegd. Houtsingels en bosjes zijn al wel in ruime mate aanwezig langs de Lage Vaart; voor heggen geldt dit in veel mindere mate. Ook riet en ruigten zijn voor Das en Ree van belang om zich in te verschuilen.

Model Otter en Waterspitsmuis

Speciaal voor Otter en Waterspitsmuis zijn op veel plekken langs de Lage Vaart stapstenen aangelegd in de vorm van struweelplekken, ruigtes en ruige oeverzones.

Model Blankvoorn en libel

Voor onder meer libellen zijn poelen, natte stroken en doorgaande oevers met riet, ruigten en struwelen aangelegd. Voor vissen is het belangrijk dat er open verbindingen zijn tussen de poelen en de vaart, zodat vissen vanuit de vaart de poelen kunnen bereiken en als paaiplaats kunnen gebruiken.

Relaties

Natura 2000 gebieden

De Lage Vaart verbindt drie Natura 2000-gebieden met elkaar, te weten Ketelmeer, Markermeer en Oostvaardersplassen. De vaart staat via sluizen in verbinding met alle drie gebieden. Door het ontbreken van vistrappen is hier weinig uitwisseling van vissen mogelijk. De verbinding is vooral van belang voor de aangewezen soort Meervleermuis. De Lage Vaart wordt daarnaast gebruikt door aangewezen vogelsoorten als rust- en foerageerplaats (Aalscholver, Bergeend, Kuifeend, Smient). In de rietkragen langs de Lage Vaart broeden veel Blauwborsten en Rietzangers, aangewezen soorten voor de Oostvaardersplassen.

Ecologische Hoofdstructuur

De Lage Vaart is van essentieel belang voor de natuur in Flevoland als verbindingsschakel tussen het Ketelmeer en het Markermeer en bijna alle EHS-gebieden rondom Dronten en Lelystad (Roggebotzand, Wisentbos, Lagevaartbos, Gelderse Hout, Natuurpark Lelystad, Hollandse Hout, Burchtkamp, Praamweg, Bufferstrook, Reigerplas/Ooievaarsplas, Oostvaardersplassen en Kotterbos. Daarnaast staat de Lage Vaart in directe verbinding met andere belangrijke verbindingzones in het gebied (Hoge Vaart, Wisentbos-Oostrandbossen, Larservaart, Knardijk en [in de nabije toekomst] Oostvaarderswold).

Belang en schaalniveau

De Lage Vaart is een ecologische verbindingzone van nationaal belang voor droge en natte natuur. Het verbindt drie Natura 2000-gebieden met elkaar en vormt het een verbinding voor veel EHS-gebieden in Oostelijk- en Zuidelijk Flevoland. Het gaat daarbij vooral om vissen, eenden, vleermuizen en soorten zoals Ringslang en Bever.

Potentiële waarden

Op dit moment functioneert de Lage Vaart al voor veel soorten als verbindingzone. In de toekomst zou dit uitgebreid kunnen worden naar soorten als Otter en Waterspitsmuis. Deze soorten komen op dit moment nog niet of nauwelijks voor in Flevoland, maar als ze Flevoland wel weten te bereiken, dan vormt de Lage Vaart samen met de Hoge Vaart één van de belangrijkste verbindingen waarlangs ze zich door Flevoland kunnen verspreiden. Daarnaast kunnen de rietoevers en de moerasgebiedjes langs de Lage Vaart plaats bieden aan Roerdomp en Woudaap.

Soorten

Broedvogels

Ooievaar, Blauwborst, IJsvogel, Boerenzwaluw, Oeverzwaluw, Huiszwaluw, Roerdomp , Woudaap, Dodaars

Niet-broedvogels

Aalscholver, Grote zaagbek, Bergeend

Zoogdieren

Bever, Boommarter, Bunzing, Hermelijn, Wezel, Das, Otter (pot.), Meervleermuis, Watervleermuis, Waterspitsmuis (pot.)

Reptielen

Ringslang

Vissen

Kleine modderkruiper, Europese meerval, Rivierdonderpad

Libellen

Glassnijder, Vroege glazenmaker